

Socialdepartementet
Petra Zetterberg Ferngren
103 33 Stockholm

Stockholm
2021-09-22

Vår referens
Patrick Krassén

Ärendenummer
S2021/06359

Remissyttrande

Promemorian *Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd*

Företagarna har beretts möjlighet att avge remissyttrande om den angivna promemorian. Här följer våra synpunkter.

Om förslagen

I promemorian föreslås att, i det fall Folkhälsomyndigheten inte bedömer den epidemiologiska situationen vara i adekvat läge för att genomföra de av regeringen aviserade lättnaderna av restriktionerna på bland annat deltagarantal för allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och platser för privata sammankomster 29 september som planerat, ska vaccinationsbevis kunna krävas av arrangörer för att få anordna dylika tillställningar, om deltagarantalet överstiger en viss gräns.

Företagarnas ståndpunkter

Företagarna har i ett tidigare remissyttrande¹ avstyrkt en förlängning av de förordningar (2020:527 respektive 2021:8) som då föreslogs, från utgången av september 2021 till slutet av januari 2022. Företagarna framhöll att förslaget till förlängning saknade evidens om begränsningarnas påverkan på minskad smittorisk, samt att förslaget inte levde upp till kravet på proportionalitetsbedömning av inskränkningarna i grundlagsfästa rättigheter. Vidare innehöll promemorians konsekvensanalys stora brister vad gäller effekterna för de företag som träffas av begränsningarna.

De rättsliga grunderna för de förslag som framläggs i promemorian har avstyrkts av Företagarna. Detta är vår utgångspunkt. Restriktionerna bör hävas när evidens för dem inte längre föreligger. När detta skrivs har 83 procent av befolkningen fått en dos av vaccin och 74 procent fått två doser, enligt Folkhälsomyndigheten.² Därtill ska läggas att immunitet uppnådd genom att ha genomgått smitta av SARS-CoV-2 bidrar till ytterligare skydd bland befolkningen mot att smittas av eller behöva sjukhusvård för den s.k. deltavarianten.³ Risken att smittspridning leder till sjukdom eller tryck på sjukvården är således avsevärt lägre än tidigare i pandemins förlopp. Till detta kan adderas att flertalet regioner ännu inte har skickat ut kallelser om vaccinering till invånarna.

Skulle de rättsliga grunderna (förordningarna och covid-19-lagen) ändå beslutas att förlängas, avstyrker Företagarna alltså promemorians förslag. Inga vederhäftiga empiriska grunder för

¹ S2021/06085, 2021-09-10. <https://www.foretagarna.se/contentassets/oab52foefbob4986837f4469cade2747/remissyttrande-foretagarna---fortsatt-giltighet-av-begransningsforordningen-och-forordningen-om-tillfalliga-smittskyddsatgarder-pa-serveringsstallen.pdf>

² I förslaget används begreppet "det totala antalet doser" i lagtexten (3 kap. 2b §), trots att detta begrepp inte är tydligt definierat eller vedertaget, vilket är problematiskt ur rättssäkerhetssynpunkt.

³ Se angående detta i Wadman, *Science*, Vol. 373, nummer 6559, augusti 2021.

förslagets nödvändighet presenteras, och ingen proportionalitetsbedömning görs. Att enbart anföra att deltagarbegränsningar *syftar till* att skydda enskildas liv och hälsa (s. 47) utgör inte en genomförd proportionalitetsbedömning – all verksamhet i samhällen innebär något mått av risk för hälsa, och motivet om att skydda enskildas liv och hälsa måste underbyggas av en avvägning av den beräknade nyttan mot de grundlagsinskränkningar som restriktionerna innebär för enskilda och företag.

Krav på vaccinationsbevis beskrivs i promemorian återkommande som en ”lättnad” i ”de restriktioner som annars hade varit nödvändiga för att förhindra spridning av covid-19” (s. 56). Företagarna delar inte utgångspunkten att det skulle finnas några restriktioner som *a priori* är att anse som nödvändiga. Restriktioner måste alltid relateras till den föreliggande risken. När en stor del av befolkningen erhållit skydd är inte heller smittspridning allena ett rimligt motiv för restriktioner, eftersom ett syfte med skyddet är att smitta inte ska leda till allvarlig sjukdom. Viss spridning av olika smittor sker alltid i samhällen och vaccination och andra åtgärder har till syfte att tillse att det inte leder till allvarliga hälsoeffekter för många och en påtaglig ansträngning på sjukvården. Krav på vaccinationsbevis är således att betrakta som en restriktion på grundläggande rättigheter, inte en ”lättnad” i sådana restriktioner.

Förslaget om vaccinationsbevis vid eventuellt fortsatta restriktioner föreslås vidare inte kunna användas vid demonstrationer utomhus på allmän plats där kontroll vid inpassage inte kan göras (s. 32). I sådant fall skulle begränsningen på max 1 800 personer vid demonstrationer fortsatt vara gällande och Polisen skulle fortsatt ha rätt att upplösa demonstrationer med fler deltagare än så. Det är ur konstitutionellt perspektiv mycket bekymmersamt att demonstrationsrätten begränsas genom tillfällig lagstiftning på detta sätt. Ur demokratiskt perspektiv bör inte demonstrationsrätten begränsas mer än andra uttryck för mötesfriheten.

Erfarenheter av införande av vaccinationspass från andra länder, till exempel Frankrike, Italien och Grekland, är därtill att det bidrar till stora motsättningar i samhället och ibland våldsamma demonstrationer.

Sammanfattningsvis anser Företagarna att övertygande skäl för behovet av införande av krav på vaccinationsbevis inte föreligger. Promemorians förslag bör därför inte genomföras.

Patrick Krassén
Näringspolitisk expert
Företagarna

Fredrik Östbom
Samhällspolitisk chef
Företagarna